

Szendi Emese

Dráma, amely túlmutat a színpadon

Társadalomkritika és fordítási kihívások Lukas Bärfuss *Öl* című drámájában*

A kortárs drámai alkotások és a széles körben jól ismert 19. századi dráma közt mély törésvonal húzódik, amely jól nyomon követhető Lukas Bärfuss kortárs svájci író műveiben. Ez elsősorban a témaválasztásnál válik szembeütővé, ugyanis Bärfuss globálisabb problémákra fókuszál, mint például a hatalom, a bolygó sorsa és az emberi felelősség. A különbség a cselekményvezetésben is jól látszik, a 19. században ugyanis főként ok-okozati logikára épül a cselekmény, melyben a konfliktus kicsúcsosodik, majd feloldódik, betartva az arisztotelészi hármas egységet. Bärfuss viszont előszeretettel bontja meg a kronológiát, a konfliktusokat nem feltétlenül oldja fel, műveit gyakran nyitva hagyja.

Ami a színházi hatást illeti, Bärfuss törekszik nézői elgondolkodtatására, mi több provokálására azáltal, hogy a teremtett helyzet kényelmetlenül érinti az embert, hiszen a szereplők ellentmondásos oldalát mutatja be, olykor erősen stilizálva, így darabjai sok esetben nem nyújtanak feloldozást vagy megoldást.

Az *Olaj* című dráma¹ nyelvezte minimalista és olykor nyers, a mondatok túlnyomórészt rövidek és tömörek, mondatvégi írásjelek terén a szöveg csupán a pontra korlátozódik. A párbeszéddek ezáltal súlyos érzelmi mélységet hordoznak, sokszor metsző humor és irónia szövi át őket. A sok töltelékszó és hiányos mondat miatt ráadásul a szöveg könnyen igénytelennek tűnhet. Másrészt viszont óvakodni kellett a deficit túlzott feljavításától, hogy megmaradjon a dialógusok alapvető szikársága.

A szöveg idegenségének megőrzése vagy eltüntetése klasszikus fordítási dilemma, amely ezúttal sem maradhatott el, tekintve, hogy a kulturális különbségek hatványozódtak azáltal, hogy a dráma az eredeti nyelvhez képest is egy idegen országban játszódik. Így hát több olyan kép és metafora van benne, amely a magyar olvasónak elsőre talán érthetetlen, mint például a kalauzhal. Ezek megtartása viszont kikerülhetetlen volt, hiszen ez adja a mű egzotikumát.

Hasonló nehézség akadt a nevekkal, ugyanis az „Eva” túl idegennek tűnt, máskor pedig az „Éva” túl magyarnak. Végül eredeti állapotában, ékezetek nélkül maradt, mivel utóbbi torzítja a kulturális és szimbolikus utalásokat. Asszociálhat például az olvasó a bibliai történetre,

* A fordító elérhetősége: szendiemesemese@gmail.com.

¹ Lukas Bärfuss: *Öl*. Göttingen: Wallstein 2009.

mindemellett az „Eva” egy univerzálisabb, nemzetközibb olvasatot kínál, mivel a drámában is fontos szerepe van a globalizációnak, melyben a név viselője a modern nő archetípusát jeleníti meg. Nyelvi szempontból az okozott még némi fejtörést, hogyan adható vissza Gomua, a cseléd hiányos németisége, de mivel ez a szövegben nem volt lépten-nyomon jelen, ezért csak ott jeleztem hangsúlyosan, ahol a cselekmény alakulása szempontjából meghatározó volt.

Lukas Bärfuss Magyarországon még kevésbé ismert, ez azonban változni látszik, hiszen nemrég jelent meg *Koala* című regénye Nádori Lídia fordításában. Mint egyébként a szerző több írása, ez a dráma is aktuális ügyeket problematizál, központi szimbóluma az olaj, amely a modern kapitalizmus társadalmi értékeit és az anyagi javak utáni hajthatatlan vágyat jelképezi. Egyszerre testesíti meg a hatalmat és a gazdagságot, de a pusztulást és a tehetetlenséget is. Az olaj emberi sorsokat formál, mint egy természet feletti erő. A darabban szóba kerül a bolygó kizsákmányolása, a fenntarthatóság és a politika is. A szöveg továbbá felhívja a figyelmet arra, hogyan esnek áldozatául a nők ezen gazdasági-hatalmi játszmáknak. Ugyanakkor Bärfuss nőalakjai nem passzív elszenvedői a történéseknek, aktívan igyekeznek szembeszállni helyzetükkel akár testük vagy érzelmeik révén, erős, szenvedélyes karakterként jelennek meg, akik sokszor az intimitás és a hatalom közti dinamikában találják magukat.

Lukas Bärfuss

Olaj

Szereplők:

Eva Kahmer

Gomua

Herbert Kahmer

Edgar Bron

Elsa Danzig

Helyszín: *egy ház alagsori szobája Beryok külvárosában, hogy pontosan hol, azt csak az ördög tudja.*

EGY

ELSA Hallod.

EVA Nem. De, mégis. Várj. Azt hiszem, van ott valami.

ELSA Valami.

EVA Igen.

ELSA Mi az.

EVA Nem tudom. Túl sötét van. Ott. Emberek vannak ott.

ELSA Hányan.

EVA Nem tudom. Sokan.

ELSA Mit csinálnak.

EVA Hallgatnak. És úgy tűnik, valamit figyelnek.

ELSA Micsodát.

EVA Én. Nem tudom. Talán.

ELSA Igen.

EVA Talán egy embert.

ELSA Egy embert.

EVA Igen. Valakit prezentálnak, azt hiszem. Vagy bemutatnak.

ELSA Ki az.

EVA Fogalmam sincs. Jelentős figura.

ELSA Félisz.
EVA Ez nem jó.
ELSA Mégis félisz.
EVA El akarok menni.
ELSA Nem mehetsz el.
EVA Mit jelentsen ez.
ELSA Itt maradsz, hallod, itt maradsz.

* * *

EVA Hány óra.
GOMUA Éppen nyolc.
EVA Reggel.
GOMUA Este.
EVA És még mindig itt vagyok.
GOMUA Igen.
EVA Üvöltöttem.
GOMUA Érthetetlenül.
EVA Hogyan.
GOMUA Patkányok. Szarháziak. Nem kaptok meg engem.
EVA Emberek voltak ott. Bámultak rám. Köpködtek és bámultak. És ott volt még valaki.
GOMUA Egy álom.
EVA A férjem.
GOMUA Igen.
EVA Telefonált.
GOMUA Igen.
EVA És.
GOMUA Egy kicsit késik.
EVA Vagy úgy.
GOMUA Körülbelül egy hetet.
EVA Egy hetet.
GOMUA Valahogy úgy.
EVA Tehát nincs olaj.
GOMUA Nincs.

EVA Még mindig nincs olaj.

* * *

EVA Halkan.

GOMUA Tessék.

EVA Mi volt ez.

GOMUA Micsoda.

EVA Ez a nesz.

GOMUA Nem hallottam semmit.

EVA Ez egész biztosan valami nesz volt.

GOMUA Talán egy állat.

EVA Egy állat.

GOMUA Igen.

EVA Milyen állat.

GOMUA Tudom, milyen állat, de nem tudom, maguk hogy hívják a dögöket.

EVA Nagy.

GOMUA Nem különösen. Kábé ekkora. Farokkal. Kifosztja a madárfészkeket.

EVA Talán menyét.

GOMUA Lehet.

EVA Veszélyes.

GOMUA Nem hiszem.

EVA Nem tudjuk biztosan, vajon tényleg egy menyét.

GOMUA Ebben mindenesetre igaza van.

EVA Csapdát kéne állítania.

GOMUA Nincs menyétcsapdám.

EVA Vagy egy kis mérget elszórnia.

* * *

EVA Gomua. Ki akarok menni.

GOMUA Későre jár.

EVA Túl szűkös idebent.

- GOMUA Tudja jól, hogy ez ekkortájt már veszélyes.
- EVA Honnan kellene tudnom. Hiszen sosem enged ki.
- GOMUA Gondoljon az egészségére.
- EVA Túltehetném magam a jóindulatú javaslatain, és kiszabadulhatnék ebből a disznóólból, ebből a lyukból csak egy fél órára, beletörődve, hogy nagy eséllyel becsmérelnének, leköpnének, sőt megtámadnának és kifosztanának, elrabolnának, megerőszakolnának, lefejeznének, feldarabolnának és elásnának, ha csak egy pillanatig is mást láthatnék, mint ami már örök idők óta a szemem előtt van, és elviselném, hogy az utókor olyan idiotaként emlékezzék rám, aki könnyelműen semmibe vette egy megbízható helybeli tanácsát, így hát saját megsemmisülését még ha nem is érdemelte meg, de legalábbis tehet róla. Az emlékem bemocskolódná, a sorsom részvét helyett csak gúny tárgya lenne. De maga, Gomua, eldicsekedhetne azzal, hogy maga megmondta, maga mindig figyelmeztetett engem. Akkora értelmet tulajdonítanak magának, mellyel életében öt percig sem rendelkezett. A döntés tehát, Gomua, világos.
- GOMUA Örülök.
- EVA Minek örül.
- GOMUA Hogy világos a döntés.
- EVA Inkább itt rohadjak meg, minthogy megadjam magának ezt a dicsőséget.
- GOMUA Nagyon okos.
- EVA Ki tudom majd használni az időmet. Minden azon áll, mit kezdünk a helyzettel. Hogyan alakítjuk azt. Néha a másodosztályú lehetőséggel is be kell érni, ugye.
- GOMUA Mindenképp.
- EVA Látom, Gomua, hogy az életbölcsesek hallatán jégszíve felolvad, de el kell ismernie, hogy itt nem érvényesek az ilyesféle aforizmák. Mert ez nem egy helyzet, hanem egy állapot, amikor vagy kitart, ellenállással, lázadva, vagy pedig – és ez lenne az alternatíva – belerogy, elvész. Azt akarja nekem bemesélni, hogy ezen a helyiségen kívül mindenhol veszélyben van az életem. Ám egyvalamit tudnia kell, Gomua. Ha létünk egymástól függ, az én életem a feltétele a magáénak, nem pedig fordítva. Én adok kenyeret magának, nem maga nekem, és eljön majd az a pillanat, amikor kiszabadulok innen, és hogy akkor mit tesz, kit fog óvni, milyen apokalipszisnek óhajt a vészmadara lenni, nekem mindez egész különösen elegáns és bájos módon édesmindegy lesz.

* * *

EVA Gomua. Maga hagyja, hogy szomjan haljak.
GOMUA Két napja egy falatot sem evett.
EVA Elég.
GOMUA Kérem.
EVA Gomua.
GOMUA Én.
EVA Meg ne próbálja.
GOMUA Szóval.
EVA Ezúttal nem mondja el. A mondatát. A kedvenc frázisát. Melynek elmondására született.
GOMUA Mire gondol.
EVA Áh.
GOMUA Nem tudok rájönni.
EVA Egy bizonyos mondat egy bizonyos csirkével és tűzhellyel.
GOMUA Aha.
EVA Már dereng.
GOMUA Már.
EVA Igen.
GOMUA Honnan tudhatta.
EVA Nézze.
GOMUA Szerintem most véletlenül épp tényleg van egy csirke a tűzhelyen.
EVA Gyalázatos, Gomua, szégyen.
GOMUA Bocsánat.
EVA Megkértem rá. Esdekelve kértem.
GOMUA Nem tudtam.
EVA Omlettet akarok.
GOMUA Honnan hozzak most tojást.
EVA Akkor egy sonkás szendvicset.
GOMUA Nincs sonka.
EVA Akkor simán kenyeret.
GOMUA Sajnálom.
EVA Éhes vagyok.

GOMUA Igen.
EVA Jó. Feladom.
GOMUA Hogy érti.
EVA Hozza ide a csirkecombot.
GOMUA Szívesen.
EVA De bőr nélkül. Hallja. Bőr nélkül.

* * *

EVA Mondja, Gomua, miért hallgat ki engem.
GOMUA Én.
EVA Minden alkalommal valami felettebb művészi módon sikerül provokálnia, mire én elárulok olyan titkokat, melyeket később a saját javára felhasználhat ellenem.
GOMUA Vagy úgy.
EVA És amikor látogatóm van, maga mindig ott áll a fal mögött, hozzásimul, nem is vesz levegőt, csak fülel.
GOMUA Soha sincs látogatója.
EVA Pirosra festi arcom a szégyen, ha a gyalázatosságnak ezen mocsarába tekintek. A férjem állította rám magát. Vagy az információival a titkosszolgálathoz rohan.
GOMUA A titkosszolgálathoz.
EVA Ne tettesse magát. Ezt az országot a titkosszolgálat irányítja, néhány férfi talán nem is tudja, hogy a nő, aki mellett fekszik, mindenről beszámol egy bizonyos úrnak. Ilyen az ország természete.
GOMUA Szóval.
EVA Mindenképpen.
GOMUA Igen.
EVA Mit kezdene magával a titkosszolgálat.
GOMUA Ez az.
EVA És ami a férjemet illeti. Bízok bennem.
GOMUA Hát tessék.
EVA Szeret engem. Becsül engem. Szüksége van rám. Tartom helyette a hátam. Az én támogatásom nélkül sosem bírta volna el ezt a terhet. Ezt ő is tudja, ezért hálás, ezért bízok bennem.
GOMUA Szép.

- EVA Elég perverz dolog megfigyelni az emberek magánügyeit. De a maga esetében még meg is tudom érteni. Miközben engem nap mint nap kiszolgáltatnak az őserőknek, a maga élete híján van bármiféle drámaiságnak, szenvedélynek, belső feszültségnek. Az ilyen embert epizód szereplőnek szokták hívni. Megfőzi a csirkéjét, és ezzel el is van.
- GOMUA Igen.
- EVA Aminek egyébként förtelmes az íze.
- GOMUA Sajnálom.
- EVA El sem akarom képzelni, mit kell egy szerencsétlen csirkével elkövetni, hogy ilyen förtelmes legyen. A csirke egy nyalánkság, egy ínycsés, de magának, Gomua, rejtélyes módon mégis sikerül kifőznie minden finomságot ebből az állatból, képes kivonni az összes aromát, mígnem a madárból csak zsír, ín meg a sejtfa marad. Egy vödör csirizt is felszolgálhatna, Gomua, még abban is több aroma volna, mint a csirkéjében. Mire jó ez magának tulajdonképpen, magyarázza már el.
- GOMUA Mit.
- EVA Minden örömet elveszi, csak traktál és mérgez a baromfijával. Magában aztán semmiféle öntudat sincs, és talán ez a szerencséje, mert ha fel tudná mérni a helyzetét, látná, milyen reménytelen, és kétségbe kellene esnie. De ehhez túl üres. Nincs magában semmi, ami kétségbe eshetne, bár kérdéses persze, vajon e hiány miatt megbocsátható-e a viselkedése, hogy egy nőt, aki életében semmi rosszat sem tett, kínozzon és gyötörjön. Hiszen érzi, anélkül, hogy meg tudná nevezni, milyen végtelenül széles a szakadék a világaink közt, mert mögöttem, hogy világosan fogalmazzak, a szellem évszázadai, a felvilágosodás, az emancipáció és az ész erőszak feletti uralmáért folytatott harcainak évtizedei állnak, és ebben az országban, ha csak körülnéz, mást sem lát, mint barbárságot, korrupciót, pusztulást és galádságot. Mondjuk ki, ahogy van. A maga országa egyetlen napig sem ismerte a szabadságot, egyetlen percig sem az igazságosságot és egyetlen másodpercig sem az őszinteséget, csakis a csalást, a hazugságot és az árulást, és most persze, Gomua, ezt a sarat nyugodtan betudhatja az imperializmus következményeinek, a szörnyű nyugati világ hozadékainak vagy honfitársaim kapzsiságának, nem fogok ellenkezni. Valahol megértem, milyen frusztrált lehet, mivelhogy minden korlátoltsága ellenére is legbelül egy megnevezhetetlen vágy ég magában a tudatos gondolkodás iránt,

miközben nem lát lehetőséget rá, hogy megfogalmazza ezt a szükségletet, még kevésbé arra, hogy kielégítse, azt pedig, hogy a csirkével való szakadatlan etetés a maga univerzumában a polgári engedetlenség elkövetésével ér fel, természetesen megértettem, Gomua, kérem, ne becsüljön alá. Azonban a szükség nem hitelesít minden eszközt, hogyha elárulhatom eszmefuttatásom végkimenetelét. Nem, végképp nem jogos egy ártatlan embert kínozni, olyan ételt rakni elé, amely ételnek sem nevezhető, inkább egy kínozóeszköz, egy vasszűz vagy a kínpad egyik formája, mégis nagyon kérem, Gomua, az emberségéhez szólok, amelyet annak ellenére, amit az elmúlt években tett velem, még mindig elismerek, felszólítom, térjen belátásra, és Isten nevében hagyja békén azokat a nyomorult csirkéket. Hová akar menni.

GOMUA Én.
EVA Hová szeretne menni, Gomua.
GOMUA Későre jár.
EVA Nem az időt kérdeztem.
GOMUA Fáradt vagyok.
EVA Ez még mindig nem válasz a kérdésemre.
GOMUA Le akarok feküdni.
EVA Természetesen. Jó éjszakát, Gomua, jó éjszakát.

* * *

EVA Jó reggelt, Gomua. Jól aludt.
GOMUA Maga ugye nem egész éjjel.
EVA Néhány dolgot végig kellett gondolnom.
GOMUA Nyugalomra van szüksége. Gondoljon az egészségére.
EVA Kiválóan érzem magam, köszönöm.
GOMUA Mindjárt itt lesz.
EVA Ez kedves.
GOMUA És olajat is talál.
EVA Maga elbűvölő. De téved. Nem emiatt estem kétségbe.
GOMUA Nem.
EVA Maga miatt rendültem meg.
GOMUA Miattam.

- EVA Hát tudja, Gomua, a mi kapcsolatunk, hogy is mondjam, némileg nehéz.
- GOMUA Mármint.
- EVA Mi vagyok én magának. Egy elkényeztetett nyugati. Ne is tagadja. Látom a tekintetében. Ahogyan rám néz. Rá van írva a homlokára. Eva Kahmer egy dekadens szardarab. Nem dolgozik, túl sokat iszik, feleségként csak egy útitárs, kolonc, hordalék, kalauzhal, önmagát csak a férje mellett tudja értelmezni, akire úgy rátelepedett, mint a nyűvágó az orrszarvúra, nem egészen parazita, de majdnem. Hozzon nekem inni valamit. Jó. Gomua. Hagyom, hadd maradjon a saját nézőpontjánál, de ha most végignéz magán, tetőtől talpig, józanul, minden előítélet nélkül, majd ezt a képet összehasonlítja az enyémmel, megkérdezném, mire jutott ennyi büszkeséggel, erényességgel. Maga egy takarítónő, ha nem tévedek. Igen, én is bepiszkoltam a kezem, és igen, megtettem olyan dolgokat is, amiket inkább nem kellett volna, és igen, ehhez szükség van egy kis önfegyelemre, de magával ellentétben, Gomua, nekem van egy célom, és ez a cél minden erőbevetést megkövetel. Kicsinosította magát.
- GOMUA Tessék.
- EVA Virág van a hajában.
- GOMUA Ma van a Baliman.
- EVA Baliman.
- GOMUA Az ezer virág ünnepe. Az édesanyák süteményt sütnek. A gyermekek kifestik magukat.
- EVA Szóval farsang.
- GOMUA Farsang.
- EVA Ha beöltöznek az emberek, azt farsangnak nevezzük.
- GOMUA Elvihetem magát is a farsangra.
- EVA Valóban. Megtenné.
- GOMUA Ha szeretné.
- EVA Milyen kedves magától. Mindenesetre. Mit csináljak a farsangon.
- GOMUA Nos hát.
- EVA Egyszerű a kérdés, Gomua, mit csináljak a farsangon.
- GOMUA Arra gondoltam.
- EVA Arra gondolt.
- GOMUA Talán megengedi, hogy elmenjek.
- EVA El akar menni a farsangra.

GOMUA Hát.
EVA Egyedül akar hagyni.
GOMUA Csak erre az egy délutánra. A kisfiam nagyon szeretné.
EVA Biztosan nagyon hiányzik magának.
GOMUA Hétközben a nagynénjénél van. Másképp nem megy. Csak a vasárnap a miénk.
EVA Természetesen elmehet a fiával a farsangra.
GOMUA Tényleg.
EVA Hát persze.
GOMUA Köszönöm szépen.
EVA Aztán nem is kell többet jönnie.
GOMUA Tessék.
EVA Összeszedi a holmiját, elmegy a kis farsangjára, én meg keresek egy új takarítót.
GOMUA Ne bocsásson el. Kérem ne bocsásson el.

* * *

EVA Hogy van a karja.
GOMUA Egyik irányba tudom mozgatni, a másik irányba nem.
EVA Gomua. Kérem. Válaszoljon már egyszerűen. Megint itt tartunk. Szóval. Köszönöm az érdeklődést.
GOMUA Köszönöm az érdeklődést.
EVA Ugyanis viszonylag kevésbé érdekel, hogy van maga vagy a végtagjai.
GOMUA Természetesen.
EVA Csak udvariasságból kérdezem.
GOMUA Nagyon köszönöm.
EVA El sem tudja képzelni, mennyire tépi az idegeimet a siránkozásával.
GOMUA Nem szóltam egy szót sem.
EVA Na hát épp ez. Itt ólalkodik körülöttem azzal a bűnbánó képével, arra várva, hogy valaki az érzéseiről kérdezze. Aztán meg nekiáll jajgatni. Én nem sajnálom magát, Gomua, nincs bennem semmiféle megbánás vagy lelkiismeretfurdalás. Ugye világos. Hozzon nekem inni. Amíg várok, ihatnék is valamit.

* * *

HERBERT Eva. Hallasz engem. Visszajöttünk. Eva. Itt vagy. Edgar. Menj oda hozzá. Én nem merek.

EDGAR Herbert.

HERBERT Megígérte, Edgar.

EDGAR Igen.

HERBERT Itt ült. Rám nézett. Megesküdött, az életére esküdött.

EDGAR Igen.

HERBERT Nem érdemeltem meg.

EDGAR Perszehoggy.

HERBERT Mit tegyek, Edgar, mondd meg, mi marad még nekem.

EDGAR Segítség kell neki.

HERBERT Neki. Neki megvolt minden segítsége. Kipróbálta a Feldenkrais-terápiát és a sámánterápiát. Nyáréjszakákon meztelenül táncolt a tűz körül, kezét közben a feje fölött tartva. Reggelizés helyett meditált. Figyelte a légzését, mint egy riadt madarat. Pszichoanalízisbe járt. Hetente négyszer éveken át, kemény menet. Felásta a gyerekkorát. Meg az iskolás éveit. Meg azt az időt, mielőtt iskolába járt volna. Mielőtt elkezdett járni. Visszavezették őt a beszéd előtti szakaszba, míg aztán elért a születése napjáig, ekkor visszament a szülőcsatornába, onnan visszabújt az anyaméhbe, magzattá változott, embrióvá, hogy végül visszafordítsa megtermékenyítést, és peteként a petevezetéken keresztül önmaga eredetéig kússzon vissza, ahol a baj történhetett, élete baja. Minden segítsége megvolt. De ő nem tart rá igényt.

EDGAR Hogy érted.

HERBERT Semmilyen segítséget sem akar. Meg akar büntetni engem.

EDGAR De miért.

HERBERT Mert szeretem. Mert feláldozom magam. Ez van. Olvastam.

EDGAR Beteg.

HERBERT Beteg. Hálátlan inkább, nem gondolod.

EDGAR Mondani akar valamit.

HERBERT És.

EDGAR Nem értem.

HERBERT Most akkor hálátlan vagy nem.

EDGAR Hogy ítélném meg.

HERBERT Ismered őt.

EDGAR Ezt te érzed.

HERBERT Mit érzek.

EDGAR Hogy hálátlan. És meg akar büntetni.

HERBERT Ezt én érzem.

EDGAR Igen.

HERBERT Honnan tudod, mit érzek.

EDGAR Épp most mondtad el.

HERBERT *Érzést* mondtam? Azt mondtam, úgy érzem, hálátlan.

EDGAR Nem pont ezekkel a szavakkal.

HERBERT Akkor meg miért mondd, hogy ezt mondtam.

EDGAR Úgy értettem, nem szeretném megítélni az érzéseidet.

HERBERT Egy ember kórházban fekszik. Egy jó ember. Megégett a bőre, te nem láttad, de én igen, Edgar Bron, és az ott, az mi. Pálinka, ugye.

EDGAR Az.

HERBERT És az ott. Az az üveg. Üres.

EDGAR Az.

HERBERT Az ott meg a feleségem, Eva Kahmer, nemde.

EDGAR Igen.

HERBERT Leissza magát, miközben a sofőrünk a kórházban kileheli a lelkét. A nő, akit szeretek, aki miatt mindezt bevállalom, ezt a tortúrát, ezt a szenvedést, csak hogy egy nap jobb élete lehessen, akárcsak egy királynőnek. Az engedélyek, amikre ráment a gatyám, a véget nem érő kutatások, a magány, mindez csak miatta. Vagy csak én érzem így.

EDGAR Nem.

HERBERT Jobb lenne, ha agyonlőném.

EDGAR Herbert.

HERBERT Csak vegetál, Edgar, az nem élet.

EDGAR Akkor is.

HERBERT Vannak érzéseim. Megígértem magamnak ma estére valamit. Harminc erdőben töltött nap után már vágyom a civilizációra. És ez mi. Vadon. Barbárság. Nekem pihenés kell. És ez nem pihenés.

EVA Herbert, kérlek, ne kínozz.

HERBERT Mondott valamit.

EDGAR Nem kínozhatsz őt.

HERBERT Én. Én nem csinállok semmit. Sosem vagyok ott, hogyan kínozhatsz.

* * *

EVA Edgar, te vagy az.

EDGAR Igen.

EVA Régóta vagytok itt.

EDGAR Csak most jöttünk.

EVA És.

EDGAR Semmi.

EVA Semmi.

EDGAR Semmi.

EVA Mi van azzal az emberrel. Aki kórházban van.

EDGAR Hallottad.

EVA Meg fog halni.

EDGAR Felgyújtották a sátrát. Éjszaka.

EVA Kik.

EDGAR A nomádok gyűlölnék minket. Kifosztjuk a földjüket. Szennyezzük a folyóikat. Egy korrupt elitet táplálunk.

EVA Igen.

EDGAR Le kéne lépniük. Mielőtt túl késő.

EVA Türelem, Edgar.

EDGAR Herbert.

EVA Igen.

EDGAR Szerintem megőrült.

* * *

HERBERT Jaj, megint beszél.

EVA A földről beszélünk.

HERBERT Ez a föld egy vén kurva, aki már minden arrajárónak felkínálkozott. Amerikaiaknak, angoloknak, franciáknak. Mind besokalltak. És most itt fekszik,

kiszívva, leégve és meggyalázva. De ez a dög rejteget még egy utolsó garast, valahol, majd el is veszem tőle.

EDGAR Jól elrejtette azt a garast.

HERBERT Mit mondasz.

EDGAR Szerintem nincs ott semmiféle olaj.

HERBERT Hol.

EDGAR Ott, ahol már éppen három éve keressük.

HERBERT Úgy.

EDGAR Ha engem kérdezel, kilátástalan az ügy.

HERBERT De nem kérdezlek téged, szaroskám. Sosem kérdeztelek téged. Az elmúlt három évben egyetlen alkalommal sem kérdeztelek. Se azt, mikor, se azt, hogyan, sem pedig, hogy merre. Itt fúrj nekem egy lyukat, ott fúrj nekem egy lyukat. Ennyit mondtam. Semmi egyebet.

EDGAR Már nem akarom.

HERBERT Egy éjszakára ott maradunk. Mosakodj meg. Gondoskodj friss elemózsiáról. Szükségünk van egy egészséges sofőrre.

EDGAR Nem hallod. Kiszállok.

HERBERT Maradsz.

EDGAR Három évig fizetés nélkül dolgoztam.

HERBERT Majd részesülsz a vagyonból.

EDGAR A hülyeségedből részesülök. Már megrogytam. Hittem benned. Az ösztöneidben. A szimatodban. Herbert Kahmer, az évszázad petrogeológus-tehetsége. Elhagyott a szerencse. És ezt te is tudod. Tudod, hogy odakint nincs semmi, csak néhány olajtócsa, mégsem ismered el. Túl büszke vagy. Inkább hagyod, hogy mindannyian megdögöljünk, kutyák elé dobsz minket. Felgyűjtják a sátrainkat, Herbert, már kórházban van egy ember.

HERBERT Holnap meglátogatjuk. Viszünk neki fánkot.

EDGAR Fánkot.

HERBERT Az öreg süti a sarkon a legjobb fánkot.

EDGAR Nem gondolod komolyan.

HERBERT Miért ne.

EDGAR Haldoklik, Herbert, nem fánk kell neki.

HERBERT Ja. Pihend ki magad. Fáradt vagy.

EDGAR *Beléd* fáradtam, Herbert.

HERBERT Most nem mehetsz el, kérlek.
EDGAR Már vége.
HERBERT Edgar. Ha most elmész, elintéztél engem. Értesz.
EDGAR Így lesz nekünk a legjobb.
HERBERT Esedezem. Könyörgök neked. Mit akarsz. Nagyobb részesedést. Többet, mint hetven-harminc. Legyen. Felemelem hatvan-negyvenre. Hallod. Hatvan és negyven.
EDGAR Semmiből negyven, az még mindig semmi.
HERBERT Értettem. Akkor fele-fele. Amennyi az enyém, pont annyi a tiéd is. Hova mész.
EDGAR Megfulladok.
HERBERT Edgar.
EDGAR Mi az.
HERBERT Holnap nyolckor a kórház előtt. Ne feledd a fánkot.

* * *

HERBERT Ott.
EVA Mi az.
HERBERT Vedd fel.
EVA Egy ruha.
HERBERT Nomád nők viselik az esküvő előtti éjszakán. Ez az utolsó ruhájuk hajadonként.
EVA Már házas vagyok, Herbert.
HERBERT Szóval nem tetszik.
EVA Idegen.
HERBERT Húzd fel.
EVA Szégyellem magam.
HERBERT A nomádok ajándéka. A békülés gesztusa.
EVA Nem az.
HERBERT Nem.
EVA Hogy lealacsonyítod magad Edgar előtt.
HERBERT Nélküle halott vagyok.
EVA Találsz másik mérnököt.
HERBERT Olyat nem, aki egy ígéretért is dolgozik. Valamiről megfeledkeztél.
EVA Mi ez. Egy amulett.

- HERBERT Szerencsét hoz.
- EVA Miféle férfi volt ez. A gyújtogató.
- HERBERT Nem férfi. Nő volt.
- EVA Nő.
- HERBERT Azt hiszik ezekről a bennszülöttekről, hogy gyorsak, mert mindig mezítláb járnak. De ez nem volt gyors. Ötven méter után elkaptam.
- EVA Elkaptad.
- HERBERT Jól megfogtam. Jól. Egészen nyugodt volt. Mint egy bárány. Csak a hadsereg jeepjeinek zajára lett némileg nyugtalan.
- EVA Mi történik veled.
- HERBERT Látnod kellett volna az öreg nomádok arcát, amikor bejöttek a táborba, hogy elnézést kérjenek a lány miatt. Tudják, micsoda szarban élnek, és hogy mi vagyunk az egyetlen reménységük. Látnod kéne a gyerekeiket, mocskosak, a szemük pedig beesett. De a rénszarvasaik. Azok fenséges teremtések. Ezrével gázolnak át a tajgán, annyian vannak, mint tengerben a hal. Bejönnek a kutatóállomásunkra, tudod, védelmet keresnek a szúnyogok elől. És néhány napja látom, ahogy egy szarvastehén beleesik a gödörbe, amibe olajat és szennyet engedünk ki, és hiába próbál, nem tud kimászni. Én meg odafutok az egyik sráchoz, egy nomádhoz, aki a sátra előtt ül, rosszak a fogai, és már reggel tízkor részeg, mondom neki, ott egy tehén, beleesett a gödörbe, hozzon már egy kötelet és néhány embert, hogy kihúzzuk az olajgödörből. Csak vigyorgott rám a rohadt fogaival, csak vigyorgott. És amikor este megint elmegyek az olajgödör mellett, még mindig benne van a tehén. Megdögölve. Fekete és halott, de nyitva volt a szeme, fehérlett a félelemtől. Vemhes volt, mondom neked, és egyszerűen hagyták megdögleni. Nincs lelkük, tudod, szívük sincs, se egyik, se másik, de a Jóisten mégis adott nekik egy gazdag földet, nemes állatokat, és úgy a jó, ha mindkettőt elveszítik. A rénszarvasok éltetni fognak éjszakánként, amikor senki sem hallja, mert felszabadítottam őket. Herbert, a rénszarvasok felszabadítója. Hogy tetszik.
- EVA Van róla képed.
- HERBERT A gyújtogatóról.
- EVA Tudni szeretném, hogy néz ki.
- HERBERT Kicsit úgy, mint te ebben a ruhában. Tüzes volt, nagyon, nagyon tüzes.
- EVA Félek.

HERBERT Nem szabad innod, Évike, nem szabad.

EVA De ha mégis.

HERBERT Bízz bennem. Az erdő odakint sokkal messzebb van, mint képzeled, és ha egy férfiben odahaza kételkedik a kedvese, akkor hiányzik belőle az ellenállás, és a többmilliárd fa többmilliárd magja belébújik az orrán, a fülén, a száján keresztül, így majd ez az erdő nem csupán a szeme előtt nő, hanem az agyában is kihajt. Nézz csak ide.

EVA Hova.

HERBERT Oda. A kezemre.

EVA Szőr.

HERBERT Nézd meg jobban.

EVA Szőr.

HERBERT Nem szőr, Eva, nyírfa. Még kicsi és egyelőre egyke. Minden percben, amikor kételkedsz bennem, új nyírfa nő, és mikor meginogsz, Eva, rögtön egy egész erdő burjánzik itt. Ott volt a sakál.

EVA Nem tudom.

HERBERT Gomuának el kell takarítania a szemetet. Folyton a sakálokról mesélnek, hogy innen aztán lenne mit elvinni. Aztán majd falkában jönnek. Ez fontos, Eva, hallod. Nem őrizhetlek mindig.

EVA Herbert.

HERBERT Mi az már. Félsz, hogy Edgar lelép. Erről van szó. Akkor nagy csávában lennénk. De tudod, van erre egy megoldásom. A munkások puska nélkül senkit sem fogadnak el főnöküknek. Úgyhogy vettem magamnak egyet. Ott van kint a kocsiban. Ha kudarcot vallok, golyót ereszték a sápadt homlokodba. Mit szólsz. Ez egy jó megoldás. Igazad van. Ez a ruha nem áll jól.

EVA Nem.

HERBERT Vesd le, kérlek, vesd le.

* * *

EDGAR Nem megyek vissza az erdőbe.

EVA Mit jelentsen ez.

EDGAR Már három éve mást sem zabáltam, csak babot, de elviseltem. Engem meg a szúnyogok zabáltak meg, de semmi baj, elviseltem. Herbertet is elviseltem, egy

sátorban aludtam vele, rendben, elviseltem a rothadó leheletét az arcomon, rendben, elviseltem a szagát, rendben. De nem hagyom magam kinyíratni, érted, nem hagyom magam felgyújtani.

EVA Voltál a kórházban.

EDGAR Nem láttad őt, Eva. Nem láttad a bőrét. Mint a héjában főtt krumpli. Mint egy kibaszott héjában főtt krumpli. És hogy reszketett, tetőtől talpig megégett, és mégis didergett. És a tekintete. Rettegett, rettegett, hogy megdöglik. Mellette a gyerekek, négy gyerek bámul rám. Engem hibáztatnak. Engem. És koszos minden, poros a padló, foltos a lepedő, az orvos köpenyét összefröcskölték, és büzlik, érted, büzlik a klórtól, a gennytól és a széntől, amit ők éjjel-nappal szívnak. Nem akarok odamenni, Eva, nem fogok itt megdögleni.

EVA A nőt pedig elkapták.

EDGAR Mind gyűlölnék minket, minden egyes nomád utál minket.

EVA Ül le. Nyugodj meg.

EDGAR Nyugodt vagyok. És azt mondom neked, elmegyek. Még ma.

EVA Akkor végünk.

EDGAR Akkor hol az olaj, mondd meg. Három éve minden átkozott nap fúrunk egy lyukat a földre. A legcsekélyebb nyoma sincs egy lelőhelynek. Se anyakőzet, se fedőkőzet, se tárolókőzet. Csak egy rakás szurok.

EVA Edgar, te nem vagy geológus.

EDGAR Elveszítette önmagát. És képtelen beismerni. Valakinek szólnia kell. Mielőtt mindannyian odaveszünk.

EVA Nem fogja túlélni.

EDGAR Elmegyek, mert a barátja vagyok.

EVA És én. Velem mi lesz.

EDGAR Gyere te is.

EVA Veled.

EDGAR Eva, figyelj.

EVA Nem térek vissza szegény asszonyként.

EDGAR Nézd magadra. Mit tett veled ez a három év.

EVA Adj neki még egy esélyt. Egy utolsó esélyt.

EDGAR Tesz majd egy virágot a szobába, és vége.

EVA Nem engedhetlek el.

EDGAR Már döntöttem.

Initium 6 (2024)

EVA Megadom, amit kívánsz.

EDGAR Mire gondolsz.

EVA Visszamegy az erdőbe. Egy utolsó felderítésre. Ha találtok forrást, Herbert részesedést ad neked. Ha nem találtok olajat, akkor én foglak kárpótolni.

EDGAR Mivel.

EVA Nem hagyom el szegényen ezt az országot, ezek után már nem.

EDGAR Nem értem, mivel.

EVA Nagyon is jól tudod, te átkozott álszent. De ha bármit is elárulsz, megöllek, hallod, megöllek.